

Stockholm 2017-05-04

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Replik till SKL:s skrivelse om en översyn av reglerna om överförmyndare, gode män och förvaltare

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare håller med Sveriges kommuner och landsting om att det finns skäl till att i grunden reformera överförmyndarsystemet. RFS ser dock ett stort värde i att behålla det frivilliga inslaget i uppdragen och anser att problemet är att kommunerna saknar metoder för att arbeta professionellt med frågan.

RFS ställer sig helt bakom SKL:s förslag om modernisering av lagstiftningen om överförmyndare samt gode män och förvaltare, ett centraliserat tillsynssystem, digitalisering och ett nationellt ställföreträdarregister. Det vi motsätter oss är förslaget om att anställda istället för frivilliga ska utföra uppdragen.

RFS ser ett stort värde i att uppdragen även fortsättningsvis ska utföras av frivilliga och inte av anställda personer. Det är viktigt att tillvarata och uppmuntra människors vilja att ta ett ideellt ansvar utanför den närmsta kretsen. Många av de huvudmän/barn som får stödet har redan kontakt med många myndighetspersoner. Det finns ett stort mervärde i att få stöd av en medmänniska som frivilligt vill träffa och hjälpa dig, och som inte har i uppgift att bedöma, utvärdera eller behandla.

En frivillig god man finns också tillgänglig utanför kontorstid och bidrar till att vidga huvudmannens/barnets nätverk. Den frivillige får genom uppdraget en unik möjlighet till insyn i myndigheternas biståndbeslut och kan bidra till att upptäcka eventuella missförhållanden.

Att uppdraget ska utföras av en frivillig motsäger dock inte att uppdraget ska utföras professionellt, det vill säga av en kompetent ställföreträdare med huvudmannens/barnets bästa i fokus.

I svåra fall kan uppdragstagaren erbjudas extra stöd och särskild utbildning men det kan också övervägas att tillsätta två ställföreträdare i uppdraget. Överförmyndare kan också samverka med närliggande kommuner om utbyte av ställföreträdare i svåra uppdrag, då det inte alltid är lämpligt att en ställföreträdare och huvudman bor på samma ort. Det bör också vara möjligt att erbjuda besökslokaler med bemanning och larm där vissa möten med huvudmän kan ske. Att svårare uppdrag också innebär en högre arvodering ska vara självklart.

Vad gäller god man till ensamkommande barn bör det ställas särskilda krav på dem som utses gode män och på överförmyndarens utbildningsansvar, eftersom det handlar om omyndiga personer utan vårdnadshavare. Möjligheten att tillsätta en tillfällig god man redan vid barnets första kontakt med Migrationsverket, fram till dess att överförmyndaren förordnat en god man, borde utredas. Dessutom anser RFS att barnet vid sin 18-års dag bör erbjudas möjligheten till stöd av en kontaktperson enligt socialtjänstlagen.

Som vi ser det är problemet att kommunerna saknar metoder för att arbeta professionellt med rekrytering, utbildning, uppmuntran och uppföljning av uppdragen som god man, förvaltare och god man till ensamkommande barn. RFS har tagit fram en metod för detta som vi gärna delar med oss av, se www.rfs.se/metodbok.

Jenny Ögren
Förbundsordförande